

İŞSİZLİKTEKİ DÖRT AYLIK GERİLEME SONA ERDİ

Seyfettin Gürsel*, Hamza Mutluay**, Mehmet Cem Şahin***

Yönetici Özeti

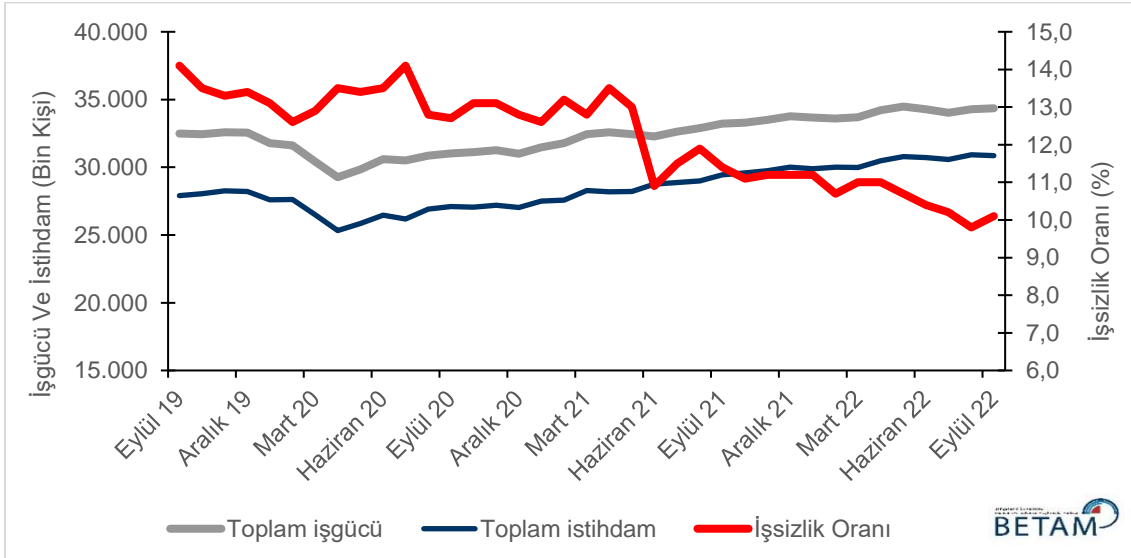
İstihdamda 54 binlik azalış ile birlikte işsiz sayısında 120 binlik artış işgücünü 67 bin artırmış, genel işsizlik oranı da Ağustos'tan Eylül'e 0,3 yüzde puan artarak yüzde 10,1 seviyesine yükselmiştir.

Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın işsizlik oranı Ağustos'tan Eylül'e istihdamda görülen 9 binlik artış ve işsizlikte 27 binlik artışın sonucu 0,2 yüzde puan artarak yüzde 12,8'e yükselmiştir. Erkek işsizlik oranı ise istihdamda 63 binlik azalış ve işsizlikte 94 binlik artışın sonucunda 0,4 yüzde puan artarak yüzde 8,8'e yükselmiştir. Kadın ve erkek işgücü sırasıyla 36 bin ve 31 binlik artışlar göstermiştir. Bu gelişmeler sonucunda işsizlik oranlarındaki toplumsal cinsiyet farkı 0,2 yüzde puan azalışla yüzde 4,0'a gerilemiştir.

İstihdamda azalış, işsizlikte artış

Mevsim etkilerinden arındırılmış aylık verilere göre istihdam edilenlerin sayısı Ağustos'tan Eylül'e 54 bin azalarak 30 milyon 867 bin kişi olarak kaydedilmiş, işsiz sayısı da 120 bin artarak 3 milyon 482 bine, bunun sonucunda da işgücü 67 bin artarak 34 milyon 349 bine yükselmiştir (Şekil 1, Tablo 1). İşsiz sayısı 120 bin artarken işsizlik oranı Ağustos'tan Eylül'e 0,3 yüzde puan artarak yüzde 10,1 seviyesine yükselmiştir. TÜİK'in ağustos işsizlik oranını yüzde 9,6'dan 9,8'e revize ettiği not edilmiştir.

Şekil 1 : Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü, istihdam ve işsizlik oranı

Kaynak: TÜİK, Betam

* Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Betam, Direktör, seyfettin.gursel@eas.bau.edu.tr

** Hamza Mutluay, Betam, Araştırma Görevlisi, hamza.mutluay@eas.bau.edu.tr

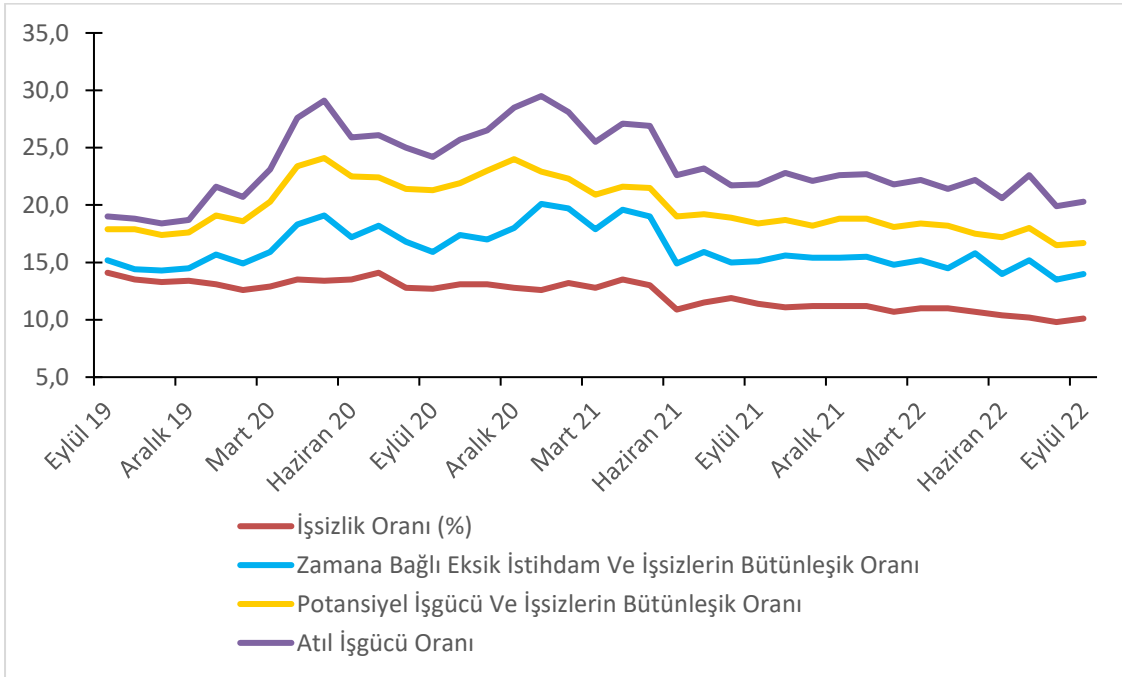
*** Mehmet Cem Şahin, Betam, Araştırma Görevlisi, mehmetcem.sahin@eas.bau.edu.tr

Alternatif işsizlik oranlarındaki gelişmeler

TÜİK tarafından açıklanan alternatif işsizlik oranlarının nasıl hesaplandığı Kutu 1’de açıklanmaktadır. Alternatif işsizlik oranları, işgücü arzından yeterince faydalanılamayan çalışan (zamana bağlı eksik istihdam) ya da işgücü dışına çıkmış ama aslında çalışmak isteyen ve çalışmaya hazır kişileri (potansiyel işgücü) de içermektedir.

Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre “Genel işsizlik oranı” Ağustos’tan Eylül’e 0,3 yüzde puan artarak yüzde 10,1 seviyesine yükselmiştir. İşgücünde artış, istihdamda ise düşüşün yaşandığı bu ayda potansiyel işgücü gerilemiş, buna rağmen “İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı” 0,2 yüzde puan artarak yüzde 16,7’ye yükselmiştir. “Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı” ise Temmuz’dan Ağustos’a yüzde 15,2’den yüzde 13,9’a geriledikten sonra Ağustos’tan Eylül’e 0,5 yüzde puanlık artışla yüzde 14,0’a yükselmiştir. Son iki alternatif işsizlik oranının bileşiminden oluşan “Atıl işgücü oranı” ise Temmuz’dan Ağustos’a yüzde 22,6’dan yüzde 19,9’a geriledikten sonra Ağustos’tan Eylül’e 0,4 yüzde puan artarak yüzde 20,3’e yükselmiştir. (Şekil 2, Tablo 4).

Şekil 2 : Manşet işsizlik oranı ve Alternatif İşsizlik Oranları (%)

Kaynak: TÜİK, Betam

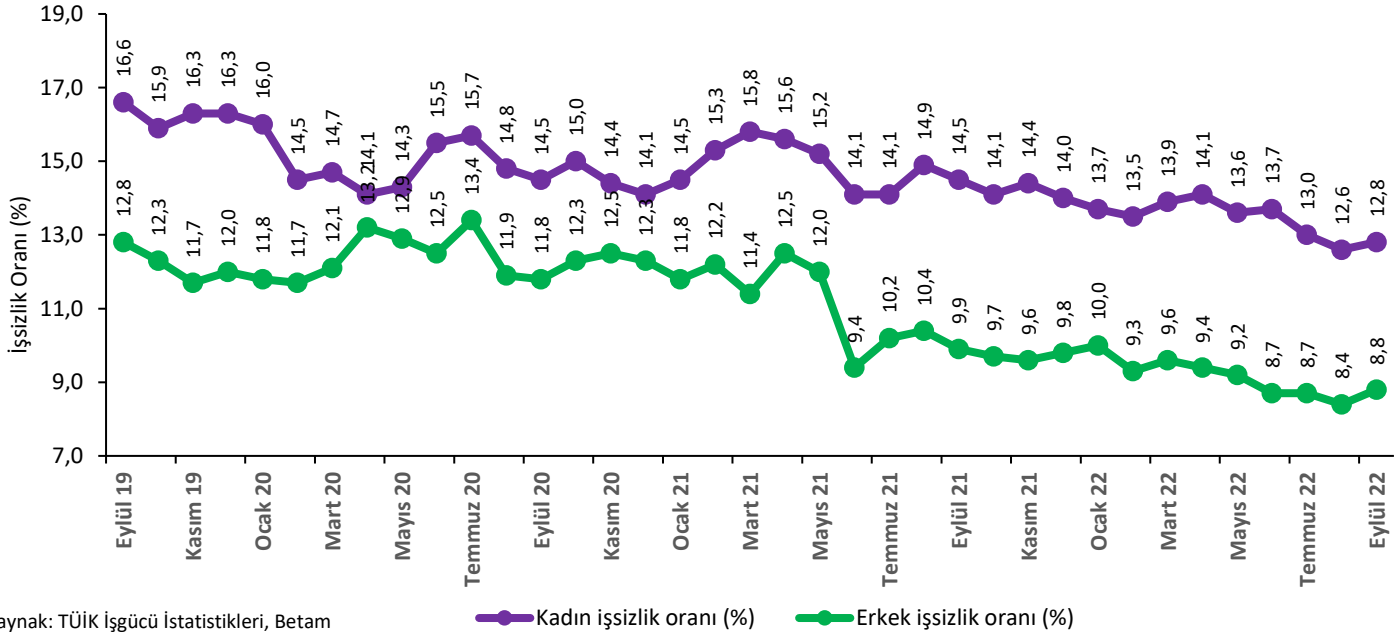
Sektörel istihdama dair açıklama

Bilindiği üzere TÜİK işgücü istatistiklerini Ocak 2021’den itibaren üç aylık ortalamalar yerine aylık olarak yayımlamaya başlamıştı. Ancak işgücü istatistiklerinin aylık yayımlanmaya başladığı tarihten bu yana sektör istihdamlarında üç aylık ortalamalara kıyasla ekonomik gidişattan tamamen kopuk aşırı artış ya da azalışların ortaya çıktığı görüldü. 2021 dördüncü çeyrek işgücü istatistiklerinin yayımlandığı 15 Şubat’ta TÜİK HİA istatistikleri ile ilgili bir duyuru yaparak bundan böyle sektör istihdam rakamlarının aylık olarak yayımlanmayacağını açıklamıştır. Betam sektör istihdamlarındaki gelişmelere çeyreklik işgücü piyasa görünümü notlarında yer vermektedir.

Erkek işsizliğinde şiddetli artış

Şekil 3'te mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek işsizlik oranları verilmektedir. Mart'tan Ağustos'a toplam 614 binlik artış gösteren kadın istihdamı Eylül'de ise 9 binlik sınırlı bir artış göstermiştir. İşsiz sayısında ise bir önceki aya kıyasla 27 binlik artış gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler ışığında kadın işsizlik oranı yüzde 12,6'dan yüzde 12,8'e yükselmiştir. Erkek istihdamı ise Temmuz'da 171 bin azalıp Ağustos'ta 262 bin arttıktan sonra Eylül'de 63 binlik azalış göstermiş, işsiz sayısı ise 94 bin kişi artmıştır. Bunun sonucunda erkek işsizlik oranı da yüzde 8,4'ten yüzde 8,8'e yükselmiştir.

Şekil 3 : Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek işsizlik oranları (%)

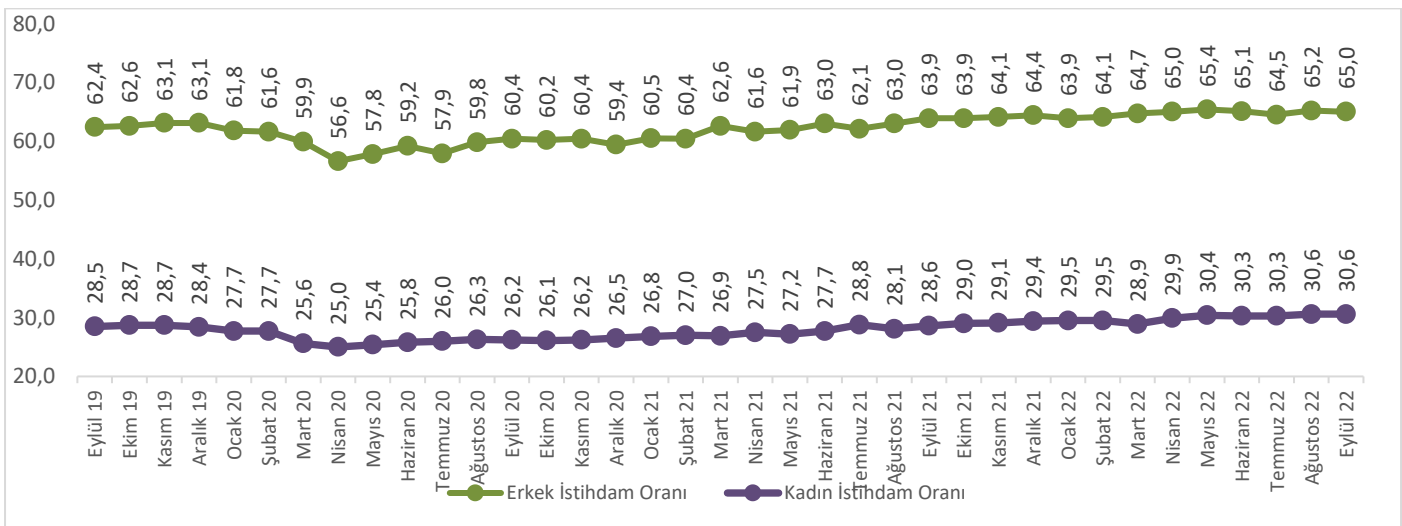

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri, Betam

— Kadın işsizlik oranı (%) — Erkek işsizlik oranı (%)

Mart-Ağustos arasında 1,7 yüzde puanlık artışla rekor seviyelere yükselen kadın istihdam oranı Eylül'de 9 binlik sınırlı istihdam artışı sonucunda yüzde 30,6'da sabit kalmıştır. Erkek istihdam oranı ise Temmuz'dan Ağustos'a 0,7 yüzde puan artarak yüzde 65,2'ye yükseldikten sonra Eylül'de istihdamdaki azalış sonucu 0,2 yüzde puanlık azalışla yüzde 65,0 seviyesine gerilemiştir.

Şekil 4 : Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek istihdam oranları (%)

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 1 : Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü göstergeleri (bin kişi) *

	İşgücü	İstihdam	İşsizlik	İşsizlik Oranı	Aylık Değişimler		
					İşgücü	İstihdam	İşsizlik
Eylül 19	32.488	27.912	4.576	14,1			
Ekim 19	32.431	28.057	4.374	13,5	-57	145	-202
Kasım 19	32.579	28.260	4.320	13,3	148	203	-54
Aralık 19	32.569	28.202	4.367	13,4	-10	-58	47
Ocak 20	31.783	27.607	4.176	13,1	-786	-595	-191
Şubat 20	31.609	27.619	3.989	12,6	-174	12	-187
Mart 20	30.398	26.478	3.919	12,9	-1.211	-1.141	-70
Nisan 20	29.264	25.327	3.938	13,5	-1.134	-1.151	19
Mayıs 20	29.847	25.860	3.987	13,4	583	533	49
Haziran 20	30.591	26.473	4.118	13,5	744	613	131
Temmuz 20	30.501	26.188	4.314	14,1	-90	-285	196
Ağustos 20	30.869	26.906	3.963	12,8	368	718	-351
Eylül 20	31.027	27.093	3.934	12,7	158	187	-29
Ekim 20	31.129	27.048	4.080	13,1	102	-45	146
Kasım 20	31.266	27.186	4.081	13,1	137	138	1
Aralık 20	31.008	27.029	3.979	12,8	-258	-157	-102
Ocak 21	31.470	27.493	3.977	12,6	462	464	-2
Şubat 21	31.785	27.577	4.208	13,2	315	84	231
Mart 21	32.436	28.283	4.153	12,8	651	706	-55
Nisan 21	32.591	28.195	4.396	13,5	155	-88	243
Mayıs 21	32.437	28.212	4.225	13,0	-154	17	-171
Haziran 21	32.270	28.747	3.523	10,9	-167	535	-702
Temmuz 21	32.621	28.871	3.750	11,5	351	124	227
Ağustos 21	32.881	28.982	3.898	11,9	260	111	148
Eylül 21	33.226	29.438	3.788	11,4	345	456	-110
Ekim 21	33.299	29.589	3.710	11,1	73	151	-78
Kasım 21	33.500	29.749	3.751	11,2	201	160	41
Aralık 21	33.767	29.999	3.768	11,2	267	250	17
Ocak 22	33.671	29.899	3.773	11,2	-96	-100	5
Şubat 22	33.597	30.004	3.593	10,7	-74	105	-180
Mart 22	33.700	29.994	3.706	11,0	103	-10	113
Nisan 22	34.221	30.471	3.750	11,0	521	477	44
Mayıs 22	34.480	30.793	3.687	10,7	259	322	-63
Haziran 22	34.291	30.727	3.564	10,4	-189	-66	-123
Temmuz 22	34.028	30.572	3.456	10,2	-263	-155	-108
Ağustos 22	34.282	30.921	3.362	9,8	254	349	-94
Eylül 22	34.349	30.867	3.482	10,1	67	-54	120

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 2 : İşsizlik Ve Alternatif İşsizlik Oranları (%) Ve Seviyeleri (Bin) *

	İşsizlik Oranı (%)	İşsiz Sayısı (Bin)	Zamana Bağlı Eksik İstihdam Ve İşsizlerin Bütünleşik Oranı (%)	Zamana Bağlı Eksik İstihdam Seviyesi (bin)	Potansiyel İşgücü Ve İşsizlerin Bütünleşik Oranı (%)	Potansiyel İşgücü (bin)	Atıl İşgücü Oranı (%)	Toplam
Eylül 19	14,1	4576	15,2	362	17,9	1510	19,0	6448
Ekim 19	13,5	4374	14,4	296	17,9	1743	18,8	6413
Kasım 19	13,3	4320	14,3	339	17,4	1633	18,4	6292
Aralık 19	13,4	4367	14,5	356	17,6	1657	18,7	6379
Ocak 20	13,1	4176	15,7	814	19,1	2342	21,6	7332
Şubat 20	12,6	3989	14,9	721	18,6	2322	20,7	7032
Mart 20	12,9	3919	15,9	914	20,3	2825	23,1	7659
Nisan 20	13,5	3938	18,3	1417	23,4	3799	27,6	9154
Mayıs 20	13,4	3987	19,1	1714	24,1	4224	29,1	9925
Haziran 20	13,5	4118	17,2	1144	22,5	3568	25,9	8829
Temmuz 20	14,1	4314	18,2	1237	22,4	3245	26,1	8796
Ağustos 20	12,8	3963	16,8	1223	21,4	3363	25,0	8549
Eylül 20	12,7	3934	15,9	999	21,3	3399	24,2	8332
Ekim 20	13,1	4080	17,4	1336	21,9	3505	25,7	8921
Kasım 20	13,1	4081	17,0	1234	23,0	4039	26,5	9354
Aralık 20	12,8	3979	18,0	1602	24,0	4556	28,5	10138
Ocak 21	12,6	3977	20,1	2348	22,9	4189	29,5	10514
Şubat 21	13,2	4208	19,7	2054	22,3	3707	28,1	9968
Mart 21	12,8	4153	17,9	1653	20,9	3320	25,5	9126
Nisan 21	13,5	4396	19,6	1992	21,6	3372	27,1	9760
Mayıs 21	13,0	4225	19,0	1938	21,5	3502	26,9	9665
Haziran 21	10,9	3523	14,9	1285	19,0	3220	22,6	8028
Temmuz 21	11,5	3750	15,9	1437	19,2	3110	23,2	8297
Ağustos 21	11,9	3898	15,0	1034	18,9	2856	21,7	7789
Eylül 21	11,4	3788	15,1	1229	18,4	2850	21,8	7867
Ekim 21	11,1	3710	15,6	1485	18,7	3096	22,8	8290
Kasım 21	11,2	3751	15,4	1408	18,2	2868	22,1	8027
Aralık 21	11,2	3768	15,4	1432	18,8	3178	22,6	8378
Ocak 22	11,2	3773	15,5	1446	18,8	3149	22,7	8368
Şubat 22	10,7	3593	14,8	1379	18,1	3038	21,8	8010
Mart 22	11,0	3706	15,2	1416	18,4	3057	22,2	8180
Nisan 22	11,0	3750	14,5	1212	18,2	3030	21,4	7992
Mayıs 22	10,7	3687	15,8	1761	17,5	2845	22,2	8293
Haziran 22	10,4	3564	14,0	1237	17,2	2819	20,6	7620
Temmuz 22	10,2	3456	15,2	1716	18,0	3255	22,6	8427
Ağustos 22	9,8	3362	13,5	1266	16,5	2748	19,9	7376
Eylül 22	10,1	3482	14,0	1327	16,7	2706	20,3	7515

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 3 : Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek genel işgücü göstergeleri (bin)

	Toplam İşgücü, Kadın	Toplam İstihdam, Kadın	Toplam İşsiz, Kadın	Toplam İşgücü, Erkek	Toplam İstihdam, Erkek	Toplam İşsiz, Erkek	Kadın İşgücü / 15+	Kadın İstihdam / 15+	Erkek İşgücü / 15+	Erkek İstihdam / 15+
Eylül 19	10.682	8.906	1.776	21.806	19.006	2.800	34,2	28,5	71,6	62,4
Ekim 19	10.663	8.969	1.694	21.768	19.088	2.680	34,1	28,7	71,3	62,6
Kasım 19	10.722	8.969	1.753	21.857	19.290	2.567	34,3	28,7	71,5	63,1
Aralık 19	10.637	8.902	1.735	21.932	19.300	2.632	34,0	28,4	71,7	63,1
Ocak 20	10.340	8.685	1.655	21.443	18.922	2.521	33,0	27,7	70,0	61,8
Şubat 20	10.167	8.694	1.473	21.442	18.925	2.516	32,4	27,7	69,8	61,6
Mart 20	9.442	8.053	1.389	20.956	18.425	2.531	30,0	25,6	68,1	59,9
Nisan 20	9.183	7.887	1.295	20.082	17.439	2.643	29,1	25,0	65,2	56,6
Mayıs 20	9.361	8.023	1.338	20.486	17.837	2.649	29,7	25,4	66,4	57,8
Haziran 20	9.656	8.157	1.499	20.935	18.316	2.619	30,6	25,8	67,7	59,2
Temmuz 20	9.766	8.237	1.529	20.735	17.950	2.785	30,9	26,0	66,9	57,9
Ağustos 20	9.790	8.341	1.449	21.079	18.565	2.514	30,9	26,3	67,9	59,8
Eylül 20	9.736	8.322	1.413	21.292	18.771	2.521	30,7	26,2	68,5	60,4
Ekim 20	9.765	8.302	1.463	21.363	18.746	2.617	30,7	26,1	68,6	60,2
Kasım 20	9.749	8.348	1.401	21.517	18.837	2.680	30,6	26,2	68,9	60,4
Aralık 20	9.831	8.447	1.385	21.177	18.582	2.594	30,8	26,5	67,7	59,4
Ocak 21	10.002	8.555	1.448	21.468	18.939	2.529	31,3	26,8	68,5	60,5
Şubat 21	10.206	8.641	1.565	21.579	18.935	2.643	31,9	27,0	68,8	60,4
Mart 21	10.240	8.619	1.621	22.195	19.664	2.532	32,0	26,9	70,7	62,6
Nisan 21	10.445	8.819	1.626	22.146	19.376	2.770	32,6	27,5	70,5	61,6
Mayıs 21	10.286	8.727	1.559	22.151	19.485	2.666	32,0	27,2	70,4	61,9
Haziran 21	10.342	8.889	1.453	21.928	19.858	2.069	32,2	27,7	69,6	63,0
Temmuz 21	10.807	9.282	1.524	21.814	19.588	2.225	33,6	28,8	69,1	62,1
Ağustos 21	10.650	9.065	1.586	22.230	19.918	2.313	33,0	28,1	70,4	63,0
Eylül 21	10.802	9.237	1.565	22.424	20.201	2.223	33,5	28,6	70,9	63,9
Ekim 21	10.898	9.365	1.533	22.401	20.224	2.177	33,7	29,0	70,7	63,9
Kasım 21	11.012	9.422	1.590	22.488	20.327	2.161	34,0	29,1	70,9	64,1
Aralık 21	11.094	9.539	1.555	22.673	20.460	2.213	34,2	29,4	71,4	64,4
Ocak 22	11.110	9.584	1.526	22.561	20.315	2.247	34,2	29,5	71,0	63,9
Şubat 22	11.091	9.594	1.496	22.507	20.410	2.097	34,1	29,5	70,7	64,1
Mart 22	10.907	9.388	1.519	22.792	20.605	2.187	33,5	28,9	71,5	64,7
Nisan 22	11.350	9.746	1.604	22.871	20.725	2.146	34,8	29,9	71,7	65,0
Mayıs 22	11.470	9.905	1.565	23.010	20.888	2.122	35,2	30,4	72,0	65,4
Haziran 22	11.468	9.899	1.569	22.823	20.828	1.995	35,1	30,3	71,4	65,1
Temmuz 22	11.396	9.915	1.482	22.632	20.657	1.974	34,9	30,3	70,7	64,5
Ağustos 22	11.438	10.002	1.437	22.844	20.919	1.925	34,9	30,6	71,2	65,2
Eylül 22	11.474	10.011	1.463	22.875	20.856	2.019	35,0	30,6	71,3	65,0

Kaynak: TÜİK, Betam

Kutu 1: Alternatif İşsizlik Oranları İle İlgili Tanımlar¹

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

İşsiz: Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde aktif iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir.

1) İşsizlik Oranı = $[\text{İşsiz}/\text{İşgücü}] * 100$

2) Zamana bağlı eksik istihdam ile işsizliğin bütünleşik oranı =

$$[(\text{Zamana bağlı eksik istihdamdaki kişiler} + \text{İşsizler}) / \text{İşgücü}] * 100$$

3) İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı =

$$[(\text{İşsiz} + \text{Potansiyel İşgücü}) / (\text{İşgücü} + \text{Potansiyel İşgücü})] * 100$$

4) Atıl İşgücü Oranı =

$$[(\text{Zamana Bağlı Eksik İstihdam} + \text{İşsiz} + \text{Potansiyel İşgücü}) / (\text{İşgücü} + \text{Potansiyel İşgücü})] * 100$$

¹ Tanımlar ile ilgili daha detaylı bilgiler şu adresin *Metaveri* kısmında mevcuttur:
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ocak-2021-37486&dil=1>